

Aranyér, csajok, satöbbi

(Charles Bukowski: *Forró vízi zene*. Cartaphilus Kiadó, Budapest, 2010)

Akik finnyások arra, hogy egy könyv lényegében semmi másról nem szól, csak a szexről, a piálásról és az anyagcsere-folyamatokról, netán sérti a fülüket a permanens trágárság, vagy éppen nem rokonszenveznek a periférián tanyát verő, állandó pénzzavarban szenvedő, nonkonformista művészemberekkel, távolról kerüljék el Charles Bukowski nemrégiben megjelent újabb novelláskötetét, a

Forró vízi

zené

t. Ha viszont a kedves olvasó nem zsenírozza magát ilyen okokból kifolyólag, igazán felszabadító olvasmányélményben lehet része. Ha valakire, hát Bukowskira tökéletesen igaz, hogy önéletrajzi író. Kizárólagos témája önmaga, és saját semmirekellő életmódja. Ebből nem is csinál titkot, jelen kötetben is szerepelteti állandó alteregóját, Henry Chinaskit, de nevezzék hősét Hanknek, Harrynek, Melnek, Tonymak vagy bárminek, mindig ugyanazt az alkoholista, mindenre magasról tevő, szexmániás, szétesett, elhasznált férfit jeleníti meg, aki részegen imbolyog a normalitás és a totális deviancia igen keskenyre kopott határmezsgyéjén. Az autobiografikus jelleg tehát ez esetben nem csupán gyanú, hanem egyértelmű ars poetica, és gyakorlatilag lehetetlen határvonalat húzni a Bukowski által élt élet és annak megírása közé, így a ráncok a balhész író szeme alatt egyenes arányban szaporodtak a végtelenített életművel. Alátámasztva mindezt egy dialógussal: „- És miről ír? – Ó, hát nem is tudom. Közhely, tudom, de... az életről. – Ez nem is hangzik rosszul. És a szexről van benne szó? – Miért? Az életben nincs? – Néha van, néha nincs. – Mi a neve? – Henry Chinaski.” Nagyjából tehát azt csinálja Bukowski, hogy a lehető legtermészetesebbnek tűnő modorban, egyszerűen leírja mindazt, amit átél, tapasztal, megfigyel, valahogy az eredmény mégis művészet lesz. Mert bármennyire eszköztelennek tűnik is ez a próza, bármilyen érdektelennek is egy-egy írás témája, bármennyire úgy gondoljuk is, hogy semmi közünk egy másik ember aranyérproblémáihoz, végső soron be kell látnunk, hogy Bukowskinak igencsak a kezében van a szakma, és most másodjára is bebizonyosodott a magyar olvasók számára (

A semmitől délre

c. novelláskötet után), hogy a rövid műfaj is nagyon jól áll neki.

Bizonyos szempontból még jobban is szórakozunk a *Forró vízi zene* írásait olvasva, mivel Bukowski itt nem fogja vissza keserű humorát, és lépten-nyomon olyan kellemetlen helyzetekbe kergeti szereplőit, amitől – védekezésüképpen – kényszeresen nevetnünk kell. Van itt persze mindenféle szörnyűség, amitől elborzad a jámbor lélek: kannibalizmus, emberölés, kiskorú megrontása, szexuális kizsákmányolás, szegénység, különböző függőségek, ahogy Bukowski tálalja, mégis szórakoztató végeredményt szül, talán azért, mert teljesen hiányzik belőle mindenféle ítélkezés, megrendülés, szégyen vagy bűntudat. Az elbeszélő/író nem leereszkedik, nem alámerül, hogy végül eljusson a napsütötte sávig: nem kivételez magával sem, ugyanolyan elfuserált, elromlott egzisztenciának mutatja be magát, mint amilyen többi, szintén a periférián vergődő szereplője. Úgy nyúl hozzá tabukhoz (már ha még léteznek egyáltalán tabuk), hogy már régen lefejtett róluk minden olyan előfeltevést, amellyel a társadalom, és annak erkölcsi megterhelték őket. Félreértés ne essék: tudja ő, hogy hol a határ jó és rossz között, egyszerűen csak nem érdekli. A dolgok olyanok, amilyenek, ítélkezni nincs joga és nincs is kedve, így legalább ő maga sem ítélte meg, ez pedig egyenlő egyfajta belső szabadsággal. Bukowski filozófiája igazából mégsem a mindent leszarásban gyökerezik, hanem abban az igényben, hogy mindenki mindenkit hagyjon szépen békén. Én békén hagylak téged, csinálsz, amit akarsz, csak te se szólj bele az én életembe. Hagyj békén, ne buzerálj, ne akarj megjavítani, ne telefonálj, ne kérd rajtam számon a saját elvárásaidat, hagyd el a rosszallást, próbáljunk meg egymás mellett, nyugodtan eléldegélni. Ennek a tételnek a kifejtése közben persze számos emberi gyarlóságot állít pellengérré. Öniróniától sem mentesen neveteti ki a vulgárromantikus művészattitűdöt, a szüntelen pénzhiánytól szenvedő, alapjában véve azonban meglehetősen léha írókat („– Miért nem szerzel egy állást? – Egy állást? Ember, megőrültél? – Jó, igazad van.”), a házastársi, párkapcsolati csapdákat, megcsalásokat, elfojtásokat, a szőnyeg alá seprert érzelmi szennyest („Szerda este volt. A tévében semmi jó nem volt. Theodore 56 éves volt. A felesége, Margaret 50.”), a legkülönbébb szexuális devianciákat és nemi nyomort, az underground irodalmi élet karikatúraszerű alakjait és a gyanús odörrel övezett WASP-öntudatot. De azért ne higgyük, hogy Bukowski teljesen negatív volna, ahogy azt az

Egy kör a sarki kocsmában

bunkó törzsvendége a főszereplő fejéhez vágja. Írásait átjárja a flegmaságba és közönybe bújtatott mesélőkedv, és az a beállítódás, hogy alapjában véve érdekesnek találja az életet, és ezt az érdekességet – bármennyire próbálja is leplezni – örömmel adja át nekünk.

Végezetül vissza kell térnünk a kiinduló problematikára. Ez a könyv, akárcsak a szerző többi kötete, tökéletesen alkalmas a polgárpukkasztásra (jóllehet, majdnem biztos vagyok benne, hogy nincs ilyen szándéka), szinte csak olyasmit beszél el, amit 18 éven aluliaknak szülői felügyelettel sem ajánlanának a kereskedelmi tévécsatornák, ráadásul mindezt a közízléshez képest extrém módon trágárnak értékelhető nyelven. Meg kell azonban értenünk, hogy ez a trágárság – bár nincs jól körülírhatóan megindokolva – korántsem öncélú. Csak bele kell gondolnunk, hogy mindaz a mocskok, amiről Bukowski ír, a mindennapi élet szerves része. Sokkal szervesebb, mint amennyire abba hajlandóak vagyunk belegondolni. Az emberek, legalábbis Bukowski deklasszált elemei, így beszélnek, ilyen szavakat használnak, nem érezve a különbséget a négybetűs szavak és azok eufemisztikus megfelelői között. Hogyan hatna ez a

világ aggályosan választékos irodalmi modorban előadva? Sehogy. Minden világ elbeszélhetőségének megvan a saját nyelve, a *Forró vízi zene* világáé a vég nélküli trágárság. Akit ez érzékenyen érint, ne akarjon Bukowskit olvasni, akit viszont nem zavar, vagy éppen hogy imád megbotránkozni, és öntudatos polgárként szereti, ha kipukkasztják, nem fog csalódni ebben az elvetemült kis novelláskötetben.

Falvai Mátyás